תלמוד בבלי · מפרשים על המסכתות הקטנות · לב חכמים

לב חכמים על מסכת שמחות

רבי בנימין בן שאול קצנלנבוגן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לב חכמים על מסכת שמחות

רבי בנימין בן שאול קצנלנבוגן

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לב-חכמים-על-מסכת-שמחות/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ח 5
פרק ב 5
הלכה יב 5
פרק ג 5
הלכה ב 5
הלכה ט 5
פרק ד 5
הלכה א 5
הלכה לא 6
הלכה לב 6
הלכה לג 6
פרק ה 6
הלכה טו 6
פרק ו 6
הלכה ג 6
פרק ז 7
הלכה א 7
הלכה ד 7
פרק ח 7
הלכה ו 7
פרק ט 7
הלכה ח 7
הלכה י 8
פרק י 8
הלכה ג 8
הלכה יא 8
פרק יא 8
הלכה טו 8
הלכה יז 8

פרק יב 9
הלכה יג 9
פרק יד 9
הלכה ח 9

פרק א

הלכה א

לכל דבר. פי' להספיד וללוות. אלא הצריכים למטה וקבורה מתעסקין בעבדים דהא שייכי במצות. (תורת האדם):

הלכה ח

הוי טוב ונאמן אוכל מעמלו א"ל א"כ וכו'. (גירסת תה"א).

פרק ב

הלכה יב

רי"א השדרה כו'. וכן סבר ר"י לקמן ס"פ י"ב ובתה"א הביא בשם מכלתין דגם לענין מת מצוה סבר ר"י הכי [ועי' בהגר"א יו"ד סי' שס"ד ס"ק ו']. ובש"ע ס"ס שכ"ג וסי' שס"ד ס"ג וסי' שע"ד ס"ב וסי' שע"ה ס"ז סתם כת"ק דלא כהטור יעי' ב"י:

פרק ג

הלכה ב

אומר אף באיש. גירסת תה"א): א"ע עליו בשורה כו'. אבל מברין עליו בסעודה ראשונה אי קיס ליה ביה שכלו לו חדשיו (כגון שבעל ופירש) כמ"ש בשבת קל"ו א' צוורוניתא קבעית למיכל א"ל כו'. (תה"א):

הלכה ט

לארבעה וחמשה. גירסת תה"א וטור סי' של"ט וגרסי ג"כ כאן ובהלכה הקודמת דחופה במקום חטופה:

פרק ד

הלכה א

מתאבל ואונן. מכאן סיום לדעת הגאונים דאבלות דאורייתא ביום ראשון שהרי בכהן ספק אבלות להחמיר אלמא ספק תורה הוא ולא דמי למה שהקילו בולד שלא שהה לי' יום שכל ספק בן קיימא אין לנו של אדם דום עליו ולא מקיים ביה ואחריתה כיום מר. תה"א וע"ש שהאריך בזה ועי' תוס' יבמות ל"ו ב' סד"ה הא וש"מ ועי' ירושלמי ס"פ י"א דיבמות וצ"ע:

הלכה לא

הכל מטמאין כ"ג ונזיר ראי"א יטמא כ"ג ואל וכו' ואל יטמא אפי' כהן וכו' אין קדושתו מרחם זה קדושתו. (גירסת תה"א):

הלכה לב

לוי וישראל כו'. ירושלמי פ"ז דנזיר ולא הוא לוי הוא ישראל א"ר אבין בשעת דוכן שנינו: **מטמא ישראל**. ישראל וממזר מטמא ממזר. (גירסת תה"א וצ"ע):

הלכה לג

בין שדה זרע כו' בין כו'. הנן בבי ליתא בגמ' ספ"ק דעירובין וספ"ז דב"ק. ודברי נ"י תמוהין מ"ש ובגמ' דב"ק גרסינן כו' אבל בגמ' דב"ק ליתא להאי בבא ועפ"ז י"ל כו' שבש"ס לא הוזכר חלוקה זו כו'. דבאמת ליתא בגמ' גם חלוקה הקודמת. ואין שום ספק שבטור יש השמטה וכמ"ש הפרישה. וידוע שדרך הטור להעתיק מלשון הרמב"ן בתה"א ושם איתא כל הני בבי [ודע שגם בנוסחת הגר"א שנדפס בשקלאוו נשמט כאן מן בין שדה זרע עד בין שדה אילן]:

קוברו בשדה אילן. וכ"פ בשו"ע סי' שס"ד. ובירושלמי פרק ז' דנזיר איכא מ"ד דמפנהו לשדה כרם וכן פסק הרמב"ם ובספר האשכול:

פרק ה

הלכה טו

. אבל כו'. וכ"ה בירושלמי פ"ב דברכות ופ"ח דיומא ופ"א דתענית ופי"ג דמ"ק ועי' רא"ש פ"ג דמ"ק סי' נ"א. ומ"ש שם ותנ"ה בתוספתא אולי כוון הראב"ד להברייתא שבכאן

פרק ו

הלכה ג

באו אחרים לנחמו חולצן. כל שבעה. כ"ה בירושלמי פ"ג דמ"ק [וכ"מ בגמ' דמ"ק דלאו דוקא ביום ב' לחוד מדאיבעיא להו בשני לעולא ע"ש] ונ"מ לדידן דאם באו פ"ח אינו מניח לכתחלה עד שילכו [אבל במרדכי דמ"ק סי' תתצ"ד כתב דבשלישי אפי' יש שם פ"ח מניחן] ועי' מ"א סי' ל"ח ס"ק ה' ובהגר"א שם. מיהו ביום ז' יש להקל להניח לכתחלה אפי' קודם נה"ח אפי' יש פ"ח ועי' בהגר"א יו"ד סי' שצ"ה:

דברי ר"א ר"י כו'. כ"ה ג"כ בירושלמי ריש פ"ג דברכות ופ"ג דמ"ק ואיתא שם הלכה כר"א בנתינה וכר"י בחליצה ר"ז בעי נתן ביום שני כר"א מהו שיעשה כר"י שלא לחלוץ

(וכהבעיא בגמ' דידן). אמר ריב"ב כיני נתן ביום שני כר"א יעשה כדי כר"י שלא לחלוץ (וכן מסיק, רבא בגמ' דידן). "דלא כן" נימא הלכה כר"א "בשני וכר"י בשלישי". כ"ה גי' הגר"א. עכ"פ ע"כ צ"ל ובירושלמי מתנייא דברי ר"א ור"י להיפך מגמ' דידן כי קשה להגיה כ"כ בירושלמי בכל המקומות ר"י במקום ר"א ור"א במקום ר"י:

פרק ז

הלכה א

רשב"ג אומר כו'. במתני' דמ"ק י"ט א' ובגמ' שם כ"ד א"ב איתא ר"ג. אך כמה ראשונים גרסי רשב"ג ועי' תוס' עירובין מ"ו א' ד"ה דאמר. ועי' נמוקי יוסף במתני' שם במ"ש והלכה כרשב"ג דכ"מ ששנה דשב"ג כו' [כצי"ל ומתורץ קושית הלח"מ]. ור"ל דמהא דפסק שמואל כוותיה אין הכרח משום דאיכא דמתני כו' וכ"כ האור זרוע סי' תל"ב. להכי כתב הנ"י משום דכ"מ ששנה רשב"ג כו'. והא דהוצרך שמואל ללישנא קמא לפסוק הלכה כוותיה משום דשמואל ל"ל האי כללא כדמוכח בשנת ק"ו ב' ביצה כ"ד א' ע"ז ל"ב ב' וכמ"ש בתוס' שם:

הלכה ד

ולכבס כו' ולא כיבס כו' ולא יכבס. עי' תוס' מ"ק כ"ג א' ד"ה כל [והגר"א מ"ז כשיטת הפוסקים]: כיצד לאירוסין אסור לעשות סעודת כו' כיצד לנשואין אסור לעשות כו'. וקשה דהא קי"ל ביבמות מ"ג ב' דבין אירוסין בין נשואין בלא סעודה אסורין כל ל'. ושמא משום סיפא דקתני אבל אם היה טבחו טבוח ומת אביו של חתן כו' דשרינן אפי' סעודה תנא הכי. תה"א. אבל דעת הרמב"ם דאירוסין בלא סעודה מותר [ועיין בהגר"א יו"ד סי' שצ"ב ס"ק ה']:

פרק ח

הלכה ו

שורפין שריפה כו'. אבל לא על הדיוטות. תוספתא פ"ח דשבת ופ"ד דסנהדרין:

פרק ט

הלכה ח

האשה שוללת לאחר ז'. כלומר דאף אשה שוה לאיש בזה ולאפוקי מר"י דאמר האשה שוללת מיד:

ומאחה אחר ל'. אפי' על אביה ואמה. ובזה היא חלוקה מהאיש:
רי"א כו' ומאחה אחר"ג''. אפשר דצ"ל שלשים. ובגמ' דידן איתא סתמא דהאשה שוללת מיד ובדין איחוי שוה לאיש. בירושלמי סוף מ"ק איתא תני בשם ר' נתן האשה שוללת מיד ומאחה לאחר ל'. על אביה ועל אמה אינה מאחה עולמית:

הלכה י

עד שיגיע הרגל. לאחר שלשים ויגערו בו חבריו לומר לבוש כלים מגוהצים לכבוד הרגל וה"ט דבעינן רגל דאילו בלא רגל אין חביריו מכירין בו. ואין לגעור בו אבל בתספורת כיון שהכביד שערו נוערין בו. תה"א:

פרק י

הלכה ג

ואינו אוכל כ"צ ולא שותה כ"צ. כ"ה בירושלמי פ"ג דברכות ופ"ג דמ"ק. וכתב הב"י בסי' שמ"א דמשו"ה השמיטוהו הפוסקים כיון דלא נזכר זה בברייתא דגמ' דידן [בברכות ובמ"ק] משמע דלא קי"ל הכי:
אבל בשבת מיסב ואוכל [**וכ"ה בגמ' וירושלמי בברכות ובמ"ק**] **ואוכל כ"צ**. כצ"ל:

הלכה יא

ר"מ אומר בראשונה כו'. בירושלמי פ"ג דמ"ק איתא רש"א אבל בשבת הראשונה הולך לבהכ"נ ואינו יושב במקומו. בשניה יושב במקומו ואינו מדבר. בשלישית שוה לכל אדם [ודברי ר"ש דהכא תני לה התם בשס ר"י וכגירסת הגר"א] ועי' תה"א וצ"ע:

פרק יא

הלכה טו

אבל כ"ז שמתו מוטל כו' ולא ע"ג מטה כפויה. פי' אלא ישן ע"ג קרקע וכדאמרינן [לעיל רפ"י] אינו מיסב. תה"א:

הלכה יז

בין השמשות ע"ש. אפשר דאו או נקט. בה"ש כפי' נ"י. ע"ש מן המנחה ולמעלה:
יו"ט לאחר השבת. עי' נ"י ועדיין קשה דכה"ג אין הרגל עולה למנין ז' וכמ"ש בברייתא דמ"ק י"ט ב' [ועי' מה שנדחק בזה בגה"ש ירושלמי דמ"ק דפוס זיטאמיר ועוד קשה בזה ודוק] ואפשר דט"ס הוא וצ"ל יוה"כ לאחר השבת ואתיא כחכמים לעיל ריש פ"ז דר"ה ויוה"כ כשבת ועולין ואינן מפסיקין:

פרק יב

הלכה יג

והיו מקלסין לפניו בכבודו של אביו. כלומר אוי ואבוי על בנו של חכם וחסיד שכן אירע לו וכיוצא בדברים אלו. ואביו קרא. לשון תה"א:

פרק יד

הלכה ח

ואם פינהו מקומו טמא ואסור בהנאה קבר הידוע אסור לפנותו ואם פינהו מקומו טהור ומותר בהנאה כצ"ל לדעת הרמב"ם [**הובא בשו"ע סי' שס"ד ס"ב ועי' ב"י שם**] **וכ"ה בירושלמי סוף נזיר ובתוספתא פט"ז דאהלות**. אך מ"ש שם בתוספתא במזיק את הרבים מקומו "טמא". צ"ל "טהור" וכן הונאה בר"ש ספט"ז דאהלות אך גירסתו שם בקבר הנמצא ג"כ מקומו טהור:

ודע שבנוסחא שלפנינו במסכת זו חסר הרבה. ועי' מ"ק כ"ד א' תנא באבל רבתי אבל אסור כו' ושם כ"ו ב' תנא בא"ר אבל לא יניח כו' [אך מ"ש בכתובות כ"ח א' תנא בא"ר בד"א כו' ועי' נ"י לעיל ספ"ב. יש לדחות דמדמי מילתא למילתא והך דנפרעת ע"י עצמה הוא הוספת הש"ס כאילו כתוב כן להדיא בברייתא. וכיוצא בהרבה מקומות בש"ס] ועי' בהגר"א יו"ד סי' של"ה ס"ק ט' וסי' של"ז וסי' של"ח ס"ק א' וסי' של"ט ס"ק א'. וכמו כן במסכת כלה שלפנינו חסר הרבה ועי' בהגר"א יו"ד סי' שע"ו ס"ק ו' והראשונים הביאו כמה דברים שאינם בנוסחא שלפנינו: